

HA 1576-95

Toleransen for NS-miljøene i Hedmark.

Etter femti år finner Hamar Arbeiderblad på å intervjuet et NS-barn. Intervjuet sto i avisen den 20.05. Litt sent kanskje, hvis det var meningen å granske jubelen på jubileumsdagen den 08.05.

Det må vel da lyde velbehagelig for redaksjonen at stornazisten Thor K. Taraldsens barn, Berulf, snakker om toleransen som et fremtredende trekk hos folk i distriktet. «Det røde fylket» har altså aldri gitt seg ensporetheten i vold, og om NS-ere har blitt assosiert med de verste forbrytere, uthengt som en stygg pariakaste av tvilsom opprinnelse i andre deler av fedrelandet, så har de rike bygdene i Hedmark fostret vidsynte kvinner og menn som ikke har latt seg forlede av opportunistisk forakt for krigstapere.

Jeg vet selv litt om toleransen i nettopp dette fylket. Min far eide en stor gård på Koppang, og han tenkte som utallige andre jordeiere i fylket at 30-årene var tiden for å slå et slag for eiendomsretten. Han meldte seg naturlig inn i NS, for det var et parti som dyrket odelsbondens kulturbærende betydning i oppløsningstider, og som dessuten sto steilt mot Stalin. NS-erne fulgte med i tiden, og de tok kulakkenes vanskjebne i Ukraina som et signal.

I 1945 kom fars tidligere kompanjong, skipsreder Erling Samuelsen, tilbake fra patriotisk innsats i New York der han hadde deltatt i oppbyggingen av Nortraship. Far var stornazist, og Samuelsen var storpatriot fra utlandet, og han kunne da ta gården med alt innbo mens far satt i fengsel.

Mor hadde i fredstiden en underlig korrespondanse med Stor-Elvdal kommune. Hun ba om støtte for å klare dagliglivet med to små barn. Det skulle gå tre år før hun fikk bostøtte, og i denne tiden ble hun drevet ut av fylket. Vi var fylkesforviste.

Da far kom ut av fengselet i 1950,

prøvde han å bli økonomisk uavhengig som skomaker. Nye tre år gikk med vanskeligheter og desillusjoner. Til slutt emigrerte vi til Oslo. Der fantes det tolerante katolikker.

Berulf har en til tider bråkjeff tone i intervjuet. Han har ikke hatt noen problemer med å tilpasse seg! Han har aldri vært redd for å stå frem og for å ta ansvar! Han er en vellykket mann som i dag vil berømme sin mor. Hun hadde det virkelig vanskelig!

Mange små NS-sønner ble alene igjen hos mor da far satt i fengsel. Du verden så tøffe de måtte bli for å forsvare henne. Men ga de senere plass til en annen kvinne? Hvordan gikk det med kjærligheten?

Mor-sønn-forholdet hos de fordomte er sterkt beskrevet i «Gutten fra Gimle» som kom i 1993. Forfatteren Eystein Eggen går inn i opplevelsene år for år i den vanskelige fredstiden, og jeg håper NS-barn ved lesning av denne boken kan bli hjulpet til å få innsikt i sin egen tøffhet.

Først da kan vi vekke tillit hos andre NS-barn og ikke skremme dem vekk. Og kanskje vi da også kan unngå belastningene på tredje generasjon.

Ole Wilhelm Klüwer

108870